

Arjantin’de Feminist Mücadele: Yeşil Dalga

Doğanay Yılmaz¹

Arjantin’de uzun süren tartışmaların sonunda 30 Aralık’ta yapılan senato toplantısı sonrasında kürtaj tasarısı kabul edilmiştir. Katolik nüfusun ağırlıklı olduğu Latin Amerika bölgesinde kabul edilen bu tasarı ile bölge ülkelerine örnek olacak bir adım atılmıştır. Arjantin sadece kürtaj konusunda değil daha önceki yıllarda da belirli konularda Latin Amerika’da ilk olma özelliği göstermiştir. 2010 yılında eşcinsel evliliği onaylamasının yanında 2012 yılında ise “cinsiyet kimliği yasası” ile bireylerin cinsiyet değişikliği gibi birçok konuda hakları güvence altına alınmıştır. Bu bağlamda Arjantin’in, kürtaj konusunda aldığı kararda önceki dönemlerinin izlerini görmek mümkündür.

Arjantin’de onaylanan kürtaj yasası ile kadınların yasa dışı kürtaja yönelmesinin de önü kesilmeye çalışılmaktadır. Sağlık Bakanlığının verilerinde Arjantin’de her yıl 350.000 ile 500.000 arasında güvenli olmayan kürtaj işlemi gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında Arjantin’de yasa dışı kürtajdan dolayı 3000’den fazla kadının hayatını kaybettiği tahmin edilmektedir.²

Senato’da onaylanan yasa tasarısında, hamileliğin 14. haftasına kadar kürtaj yapılabileceği ve gerekli olan tedavinin ücretsiz sağlanmasını kapsamaktadır. Arjantin’de mevcut yasalara göre tecavüz ve sağlığı tehdit eden bir durum olması halinde kadınların kürtaj olmasına izin verilmektedir. Bu da yukarıda bahsedildiği üzere yasa dışı kürtajları ve ölümleri beraberinde getirmektedir. Latin

Amerika bölgesinde benzeri yasaları görmek mümkündür. Küba, Guyana ve Uruguay’da kürtajın yasal olmasının yanında El Salvador, Nikaragua, Haiti ve Honduras’ta ise kürtaj tamamen yasaktır. Bunun dışında kalan ülkelerde ise Arjantin’deki duruma benzer yasalar mevcuttur.³

Kürtaj tasarısı Arjantin içinde çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Özellikle Katolikler, bu yasa ile kürtajı “cinayet” ve “soykırım” olarak adlandırmışlardır. Buna karşılık kürtaj destekçisi olan ve sokak eylemlerini gerçekleştirenler ise kürtajı “yasal bir hak” olarak tanımlamışlardır. Bu iki grup arasındaki tartışmalar devam ederken Arjantin Devlet Başkanı Alberto Fernandez ise “Ben de Katolik’im ama herkesi göz önünde bulundurarak kanun koymalıyım” diyerek tasarıya olan desteğini vurgulamıştır.⁴

Meclisten ve senatodan geçen bu yasa tasarısı Arjantin için ilk deneme değildir. 2018 yılında kürtaj yasası tekrardan gündeme getirilmiştir. Mecliste 129 evet oyu karşılık 125 hayır oyu alarak kabul edilmesine rağmen senatoda 31 evet oyu karşılık 38 hayır oyuyla reddedilmiştir. Tasarının reddedilmesinde dönemin Devlet Başkanı Mauricio Macri’nin tasarımı desteklememesinin ve Katolik Kilisesi’nin karşı çıkmasının etkisi büyüktür.

Arjantin’de kürtaj tartışmaları sokakta iki farklı renkle temsil edilmiştir. Kürtaj destekçileri yeşil renkte mendilleri kullanmıştır. Kürtaj karşıtı grup ise mavi renkteki mendiller ile sokaklarda gösteriler düzenlemişlerdir.

³ Daniel Politi ve Ernesto Londoño, “How Support for Legal Abortion Went Mainstream in Argentina”, The New York Times, <https://www.nytimes.com/2021/01/01/world/americas/argentina-abortion.html>, e.t. 01.01.2021

⁴ Tom Phillips, Amy Booth ve Uki Goñi, “Argentina legalises abortion in landmark moment for women’s rights”, The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2020/dec/30/argentina-legalises-abortion-in-landmark-moment-for-womens-rights>, e.t. 01.01.2021

¹ doganayyilmaz@ulusam.org.tr

² Deutsch Welle, “Opinion: A victory for Argentinian women”, <https://www.dw.com/en/opinion-a-victory-for-argentinian-women/a-56098539>, e.t. 01.01.2021

Fotoğraf 1-2 Arjantin’de Kürtaj Yasası Protestoları (Mavi: Karşı Çıkanlar; Yeşil: Destekleyenler)⁵⁶

2015'te kadınların öldürülmesi tepki olarak bir araya gelen kadınlar “Ni Una Menos” örgütlenmesini gerçekleştirmişlerdir.⁷ Bu yapı sadece cinayetlerle değil aynı zamanda cinsel yönelim, kürtajın yasallaşması, cinsel taciz ve eşit ücret gibi birçok alanda da eylemler yapmıştır. Bu hareketin gerçekleştirdiği eylemler, yasanın çıkmasında etkili olmuştur. Grupların kullandıkları mendilin, Arjantin geçmişinde önemli bir yeri vardır. 1980’lerdeki askeri yönetim döneminde, kaybolanların anneleri ve büyükanneleri tarafından beyaz bir mendil/başörtüsünün kullanılması, bugünkü eylemlerin yeşil sembolüne ilham kaynağı olmuştur. Bu bağlamda Arjantin Kadın, Toplumsal Cinsiyet ve Çeşitlilik Bakanı Elizabeth Gómez Alcorta’nı "Arjantin, popüler

⁵ BBC, “The women protesting in the Argentina abortion debate”, <https://www.bbc.com/news/world-45110492>, e.t. 01.01.2021

⁶ TIME, “Argentina’s Abortion Vote Was a Stepping Stone Not a Setback”, <https://time.com/5363764/argentina-abortion-vote-progress/>, e.t. 01.01.2021

⁷ Türkiye’deki Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun benzeri bir yapısıdır.

Arjantin’de Feminist Mücadele: Yeşil Dalga

örgütlenme ve seferberlik söz konusu olduğunda köklü bir geleneğe sahiptir.” diyerek sokak eylemlerinin önemini hatırlatması da bu grupların ne kadar önemli bir mücadele verdiğini göstermektedir.⁸

Burada konudan ayrı değinilmesi gereken bir noktada Arjantin Devlet Başkanı A. Fernandez’in, hükümete geldikten sonra 2019 yılında “Kadın, Toplumsal Cinsiyet ve Çeşitlilik Bakanlığı”nı kurmasıdır. Fernandez’in bu bakanlığı oluşturması bu konulara verdiği önemi göstermektedir. Bu davranışın Latin Amerika içinde önemli bir adım olacağını belirtmek gerekmektedir. Fotoğraf 3’de görüleceği üzere Arjantin Kadın, Toplumsal Cinsiyet ve Çeşitlilik Bakanı Elizabeth Gómez Alcorta, eylemlerin içerisinde yer alarak tasarının hükümet ve bakanlık adına destekçisi olduğunu göstermiştir.

Fotoğraf 3 Arjantin Kadın, Toplumsal Cinsiyet ve Çeşitlilik Bakanı Elizabeth Gómez Alcorta⁹

Arjantin’de onaylanan kürtaj tasarısı sadece ülkede değil bölge ülkelerini de etkilemiştir. Bunun başında da Brezilya gelmektedir. Yaptığı açıklamalar ile sürekli gündemde olan Brezilya Devlet Başkanı Jair

⁸ Daniel Politi ve Ernesto Londoño, a.g.m.

⁹ LAFTEM, “Una ministra de jean, zapatillas y pañuelo verde”, <https://latfem.org/una-ministra-de-jean-zapatillas-y-panuelo-verde/>, e.t. 01.01.2021

Bolsonaro, “Devletin rızasıyla annelerinin rahminden çıkarılacak çocukların hayatı için derin üzüntü duyuyorum. Bana bağlı olduğu sürece, kürtaj hiçbir zaman Brezilya’da yasallaşmayacak¹⁰” diyerek Brezilya’da kürtajın yasallaşması için mücadele edilmesi gerektiğini göstermiştir.

2018’de reddedilen yasa tasarısının 2020’nin sonunda kabul edilmesinin birkaç sebebi bulunmaktadır. İlk olarak mevcut yasa tasarısı muhalefet tarafından değil iktidar tarafından getirilmiştir. Burada Devlet Başkanı A. Fernandez’in çabası ve desteği önemli bir adımdır. İkinci olarak, Yeşil Dalga olarak adlandırılan feminist hareketin, Arjantin’de kadınlara yönelik haksız durumlar karşısında gösterdikleri mücadelenin kürtaj tasarısına olan desteği artırmıştır. Burada önemli olan nokta ise sadece sokakta değil aynı zamanda mecliste ve senatodaki kadınlar üzerinde etkili hale gelmeleridir. Son olarak, meclis ve senatoda oy kullanan kişilerin, eylemler ve toplumun isteği doğrultusunda görüşlerini değiştirmesi tasarının geçmesindeki faktörlerden biridir.¹¹

Tasarının kabul edilmesi sonrasında çeşitli tartışmalar devam etmiştir. Ancak, Arjantin’in aldığı bu karar Latin Amerika’daki diğer ülkeler için bir yol göstericisi olacaktır.

¹⁰ Twitter,
<https://twitter.com/jairbolsonaro/status/1344399543308312576>, e.t. 01.01.2021